

ZÁKLADNÍ ŠKOLA ÚPICE-LÁNY
Palackého 793, 542 32 Úpice

ABSOLVENTSKÁ PRÁCE
BICÍ NÁSTROJE

ŠKOLNÍ ROK 2016-2017

MICHAL SOBOTKA

9. B

OBSAH

1. ÚVOD

2. HISTORIE BICÍCH NÁSTROJŮ

3. ROZDĚLENÍ BICÍCH NÁSTROJŮ

3.1 Perkusní nástroje

3.2 Bicí soupravy

4. PŘÍSLUŠENSTVÍ

4. 1. Paličky

4. 2. Blány

4. 3. Činely

5. ANKETA

6. ZÁVĚR

1. ÚVOD

Když jsme si měli vybrat téma na absolventskou práci, tak jsem měl chvíli strach z toho co si mám vzít, ale pak mě napadli bicí nástroje. Toto téma jsem si vybral, protože jsem se sám na bicí nástroje učil 4 roky. Už od malička jsem měl rád rytmické mlácení do kbelíku. I v dnešní době něco málo na bubny a xylofon umím.

Do absolventské práce jsem se snažil zahrnout jen výběr těch nejzajímavějších nebo nejpoužívanějších z mnoha bicích nástrojů. Jsem rád, že jsem si to mohl takto zkusit, protože jsem si zavzpomínal na moje časy za bicími a také jsem se něco nového přiučil.

2. HISTORIE BICÍCH NÁSTROJŮ

Podstata bubnu je zřejmě stejně stará jako homo sapiens. Hrál se údery na napnutou blánu, tón tedy vznikl jejím rozechvěním. Bicí jsou nástroje, které většinou vyjadřují a udržují rytmus, případně vytváří zajímavé zvukové efekty. Buben se skládá z těla nebo vyhloubené části a blány, kusu zvířecí kůže nebo syntetického materiálu, který je přetažený přes pevnou část a připevněn pomocí několika kolíků po obvodu bubnu. Starověké bubny byly nalezeny téměř ve všech částech světa. Ty nejstarší byly zřejmě zhotoveny z vyhloubených kmenů stromů přetažených zvířecí kůží. Snad nejstarší nalezený buben pochází z Moravy, z doby asi 6 000 let př. n. l.

V egyptských hrobech se našly malé válcové bubínky, které se používaly při pohřebním ceremoniálu 4 000 let př. n. l.

Američtí indiáni používali ke svým slavnostem a hudebním představením různé druhy dřevěných a dýňových bubnů, z nichž některé se používají dodnes. Ale bubny nebyly vždy používány k hudbě. V Africe, kde hudba je součástí každodenního života, byly bubny používány i k přenosu zpráv. Různý způsob bubnování umožňoval jejich přenos ve velkém množství. Bubny se používaly také při náboženských slavnostech a bohužel existovaly a existují válečné bubny, které se využívají k doprovodu při různých vojenských přehlídkách i přísahách. Po staletí se bubny používají i ve vážné hudbě. Dnes však se daleko více než v klasické hudbě uplatňují v jazzu, rocku, taneční hudbě a dalších hudebních žánrech.

Obrázek 1 - Jedny z nejstarších bicích nástrojů

Pravěké hudební nástroje jsou pozoruhodným svědectvím vývoje lidské kultury a umění. K nálezům se řadí hlavně primitivní bubínky a též různé druhy chraštítek a škrabek.

Do Evropy se bicí uchytily především v jihoevropských zemích, ale jejich využití bylo daleko větší než v zemích jejich původu. Od poloviny 18. století se upevňuje postavení základních nástrojů bicí skupiny v symfonickém orchestru, tj. kotle, bubnu, činelu a trianglu. V hudbě 20. století se široce uplatňují zdokonalené i nově vzniklé bicí nástroje – zvláště pak klasické bicí, činely, perkuse, elektronické bicí nástroje, a v těsném spojení s výzkumem primitivních lidových hudebních nástrojů se hledají nové zvukové a rytmické možnosti.

3. ROZDĚLENÍ BICÍCH NÁSTROJŮ

Bicí nástroje se dělí :

- blanozvučné (membranofony)
- samozvučné (idiofony)

U samozvučných nástrojů vzniká tón chvěním celého nástroje nebo jeho jednotlivých součástí. Patří mezi ně nejrozumnější typy zvonů, gong, xylofon, vibrafon, triangel.

Obrázek 2 - Samozvučný nástroj (rolničky)

Blanozvučné nástroje tvoří tóny rozechvěním blány. Takovými jsou nejrozumnější typy bubnů a bubínků, tympány a tamburína.

Obrázek 3 - Blanozvučný nástroj

3.1 Perkusní nástroje

Perkuse => patří mezi tradiční rytmické nástroje. Vybírat můžete oblíbené perkusní nástroje, jako je třeba Cajon, Djembe nebo magicky znějící Hand pan. Perkuse naučí vnímat rytmiku i ty nejmenší.

Orffův instrumentář

Orffův instrumentář je soubor hudebních nástrojů, které se též označují jako lehko ovladatelné, dětské nebo orffovské. Orffovo jméno se v jejich souvislosti uvádí proto, že tento skladatel upravil dříve existující hudební nástroje pro snazší používání malými muzikanty a určil jim funkci široce využitelné učební pomůcky. Návrh úprav spočíval zejména v jejich zmenšení a u melodických nástrojů ve stejném tvaru.

Obrázek 4 - Orffův instrumentář

Xylofon

Xylofon se skládá z dřevěných kamenů, na které se hraje dřevěnou, plastovou nebo gumovou paličkou. Xylofon má tóny dané podle kamenů. Nejčastěji má stupnici od c1 až do c4. Všechny jeho tóny jsou ostré a krátké.

Obrázek 5 - Xylofon

Vibrafon

Vibrafon je perkusní nástroj, na který se hraje paličkami. Jimi se udeří na kovové plátky různé délky, čímž vzniká tón.

Obrázek 6 - Vibrafon

Zvonkohra

Zvonkohra je zvláštní typ bicích nástrojů, který patří do skupiny idiofonů. Zde se hraje pomocí dřevěné, gumové nebo plastové paličky. Zvonkohra je podobná xylofonu. Liší se od xylofonu použitím kovových zvonků či destiček.

Buben

Nástroj válcovitého tvaru. Tóny se vytváří boucháním dřevěnými paličkami do vršku bubnu, který je potáhnutý blánou nebo kůží.

- *Cajon* - Název Cajon (kachon) je perkusní bedýnka s ozvučným otvorem, ve které jsou natažené laditelné struny. Cajon se stává stále oblíbenějším nástrojem a využít ho lze napříč všemi žánry. Při hraní na cajon lze zručnou hrou napodobit zvuk celé sady bicích.
- *Djembe* - Djembe je buben pocházející z Afriky. Jeho korpus bývá vyroben ze dřeva a pouze na svrchní straně je natažena blána - dno je duté. Pokud chcete nástroj, na kterém můžete trénovat rytmiku a který přinese do vašeho hudebního tělesa zvuk Afriky, pak je djembe jasnou volbou.

Hand pan, Hand drum

Hand pan je hudební nástroj, který vyniká svým magickým zvukem. Každá z jeho částí je upravena tak, aby hrála jiným tónem. Při bubnování oběma rukama na hand pan dochází k úchvatné kombinaci zvuků a tónů.

Obrázek 7 - Hand drum

Zvon

Je bicí nástroj kalichovitého tvaru sloužící spíše k zvolání daného obyvatelstva. Tón tvoří kovová kulička (srdce) upevněná zevnitř zvonu, která rozkýváním bije do stran daného zvonu.

3.2 Bicí soupravy

Souprava je více bicích nástrojů složených dohromady. Je zde na výběr více tónů a slouží jako doprovod v písničkách, ale může tvořit i samostatné skladby.

Bicí souprava

Bicí souprava je sestava bicích nástrojů, někdy nazývaná zkráceně bicí. Skládá se z jednotlivých bubnů, činelů, stojanů a sedačky pro bubeníka nebo dalších nástrojů. Na hraní se používají dvě dřevěné paličky a dvě šlapky. Jedna šlapka ovládá velký buben a druhá ovládá hi-hat činel. V současné době mají tyto soupravy konkurenci, který se jmenuje elektronické bicí.

Elektronické bicí

Elektronické bicí se považují za následníka ke standardním sadám. Nabízí široké možnosti práce se zvukem, který lze různými způsoby upravovat. Obrovskou výhodou elektronických bicích je také to, že oproti akustickým sadám hrají mnohem tišeji, takže jsou velmi vhodné i na domácí cvičení.

Elektronické a akustické bicí (rozdíl)

Elektronické bicí jsou lepší ve výběru zvuku. Mají hodně rozšířené rytmy, které si ještě můžeme sami upravit. Jsou tišší a dá se na ně hrát všude. Akustické bicí jsou zas lepší na hraní metalu nebo rocku. Lépe se s nimi hraje na vystoupení a jako doprovod jsou rozhodně lepší. Ale nejlepší vystoupení je, když se na koncertu sejdou elektronické i akustické bicí dohromady.

Obrázek 8 - Akustická bicí souprava

1. Činel „Crash”	5. Hi-hat
2. Střední buben	6. Virbl
3. Střední buben	7. Kotel
4. Činel „Ride”	8. Basový buben

4. PŘÍSLUŠENSTVÍ

4. 1. Paličky

Při výběru paliček je nutné zamyslet se, jak dobře se s nimi bubeníkovi hraje a jestli je mu pohodlný zvuk, který po jejich úderu bubny vydávají. Různé materiály a různá zpracování se totiž na výsledném zvuku velmi podílejí.

Hikorové paličky

Hikor je velmi oblíbený a světově asi nejrozšířenější materiál bubenických paliček pocházející ze Severní Ameriky. Je ideální kombinací váhy a tvrdosti, je odolný a dobře tlumí vibrace.

Hliníkové paličky

Jsou to paličky s vysokou životností. Nejsou z klasického dřeva, ale jsou to hliníkové paličky, které mají úplně jiný herní charakter .

Obrázek 9 - Hliníkové paličky

Habrové paličky

Habr je univerzální dřevo oblíbené pro svou svižnější reakci. Je lehčí a křehčí než hikor, zároveň je také dostupnější.

Javorové paličky

Javorové paličky jsou velmi tvrdé, ale pro bubeníka jsou velmi lehké. Pohybují se mezi hikorem a habrem.

Paličky na perkuse

Paličky na perkuse mají kulaté zakončení, které může být dřevěné, plastové nebo kovové.

Obrázek 10 - Paličky s měkkým koncem

4. 2. Blány

Blána je základní částí každého bubnu. Jednotlivé blány se liší svými velikostmi, použitými materiály nebo typy povrchu. Různé typy blan jsou vhodné pro různý styl hry na bicí, protože se zásadně podílí na celkovém zvuku.

Blány na basový buben

Jsou to blány určené pro basové bubny o velikosti 18-26 palců.

Blány na perkuse

Blány určené pro perkusní nástroje jako conga, bonga, djembe, surdo a další.

Blány na pochodové bicí

Dávají se jen na bubny určené k pochodům a průvodům.

Blány k elektronickým bicím

Tyto blány jsou určeny pouze pro elektrické bicí nástroje.

4. 3. Činely

Činely jsou nutnou součástí každé soupravy bicích. Vybírat můžete z jednotlivých typů jako Ride, Crash, Hi-hat, China, Splash, Bell.

Ride

Ride činel je součástí většiny bicích souprav. Typicky má dlouhý sustain a důrazný zvuk.

Crash

Crash činel je charakteristický svým hlasitým a ostrým zvukem. Je součástí většiny bicích souprav.

Hi-hat

Hi-hat (hajtká) je základní součástí bicích souprav. Jde o pár činelů umístěných nad sebou. Pomocí pedálu se tyto dva činely drží u sebe, uvolněním pedálu se hi-hatka otevře. To má vliv na charakter a délku zvuku.

Obrázek 11 - Hajtká

China

China (čina) je typ činelu, který má standardně opačný profil než ostatní činely. To se podílí na jeho zvuku, který je temnější, třaskavý a explozivní.

Splash

Splash činel je nejmenším činelem celé bicí soupravy. Jejich velikost se většinou pohybuje mezi deseti a osmi palci a díky svému zvuku se řadí mezi hojně používané efektové činely.

Bell

Bell je velmi malý a úzký činel, který má blízko ke splash činelům. Tyto činely jsou typické delší dobou trvání a velmi vysokým tónem.

Obrázek 12 - Bell

5. ANKETA

Dobrý den. Jmenuji se Michal Sobotka

a prosím o vyplnění mojí ankety na téma Bicí nástroje. Předem velmi děkuji. Michal

.....

1. Hráli jste už někdy na bicí nástroj? Pokud ano, na jaký?

ANO X NE

Na jaký?

2. Co je to činel?

.....

3. Zaškrtni co z následujících jsou bicí nástroje.

a) djembe

d) cajon

b) ukulele

e) harfa

c) darbuka

f) lesní roh

4. Jaký materiál se používá na blánu bicích nástrojů. (blána = to do čeho se bouchá☺)

.....

5. Pokud by sis chtěl/a zahrát na bicí nástroj, ale žádný bys neměl/a, co jiného bys mohl použít?

.....

.....

Vyhodnocení ankety

Celkem bylo rozdáno 80 anket a to na ZŠ Úpice-Lány žákům od 6. do 8. třídy.

Na otázku číslo 1 odpovědělo 21 žáků kladně. Převážně hráli na bubny. Ostatní zkušenosti nemají.

Druhou otázkou bylo co je to činel, kde 24 odpovědělo správně, tedy, že je to součást bicí soupravy. Ostatní napsali, že nevědí.

Ve třetí otázce měli zaškrtnout všechny bicí nástroje, kdy správná odpověď bylo djembe, darbuka a cajon. Všechny správně mělo pouze 18 žáků. Ostatní buď nezaškrtnuli všechny nebo byla odpověď úplně špatně.

Čtvrtá otázka, jaký materiál se používá na blánu bicích nástrojů, byla ve většině případů úspěšná. 44 žáků uvedlo správně kozí nebo hovězí kůži.

Pátá otázka měla být tou nejlehčí, ale odpovědělo jen 58 dotázaných. Většina napsala kuchyňské nádobí.

6. ZÁVĚR

Absolventská práce mě bavila. Mohl jsem psát o tom co umím a znám. Znova jsem se díky absolventské práci podíval na bicí soupravu a jiné nástroje. Dozvěděl jsem se dost nových informací a viděl jsem i pár nových nástrojů. Bavilo mě vytvářet tuto absolventskou práci a doufám, že i vás bude bavit její čtení.

Zdroje

Historie bicích nástrojů [online]. [cit. 2017-05-04]. Dostupné z: <http://kastildaniel.stranky1.cz/bici-nastroje/>

Hudební nástroje [online]. [cit. 2017-05-04]. Dostupné z: <http://www.instruments.estranky.cz/clanky/rozdeleni-hudebnich-nastroju.html>

Materiály [online]. [cit. 2017-05-04]. Dostupné z: <http://www.balbex.cz/cz/materialy>

Perkuse [online]. [cit. 2017-05-04]. Dostupné z: https://kytary.cz/jak_vybrat_bici_a_perkuse/

Obrázky

obr. 1 <http://bici-nastroje.wbs.cz/Historie-bicich-nastroju>.

obr. 2 <https://www.originalnehracky.sk/p/2646/bigjigs-detske-hudobne-nastroje-rolnicky>

obr. 3 <http://www.zdarma-bazar.cz/inzerce/525293-virivy-buben-se-stojanem>

obr. 4 <http://www.amadeusrecords.cz/detail-produktu/23-rytmicke-hudebni-nastroje-pro-deti.html>

obr. 5 <https://hudebni-nastroje-pro-deti.heureka.cz/janod-dreveny-xylofon-velky/>

obr. 6 <https://www.cmias.cz/eshop-vibrafon-yv-1605-yamaha-5392.html>

obr. 7 <https://kytary.cz/meinl-sonic-energy-hd1-harmonic-art-handpan/HN170436/>

obr. 8 <http://www.bici-shop.cz/bici-nastroje/eshop/1-1-Bici-soupravy>

obr. 9 <https://www.hnbrno.cz/bubenicke-palicky/ahead-jj1-speed-metal-hlinikove-palicky/>

obr. 10 <https://www.muziker.cz/palicky-na-perkuse>

obr. 11 <https://creativedrumming.wordpress.com/>

obr. 12 <http://www.bici-shop.cz/bici-nastroje/eshop/4-1-Cinely/18-2-bell>